

Arbo Support Industrial Safety

adviseurs voor veilig werken

Ongevallenonderzoek: de veiligheidskundige als risicoprofessional 1

Koolladders 2

Safety-apps voor op de werkvloer . 3

Opleiden vanuit de praktijk 4

Onderlinge kennisoverdracht 6

Column van Walter Zwaard 6

Arbo Support stelt zich ten doel om, als zakelijk dienstverlener, de arbeidsveiligheid in de industrie te verbeteren.

- Projectondersteuning
- Advisering en interim management
- Opleidingen

www.arbosupport.nl

Leerlooierstraat 141
3194 AB Hoogvliet
T. (010) 21 61 144

Avenue Ceramique 221
6221 KX Maastricht
T. (043) 35 23 564

Dr. Van Deenweg 13
8025 BP Zwolle
T. (038) 84 58 381

Ongevallenonderzoek: de veiligheidskundige als risicoprofessional

“Een veiligheidskundige is vaker onderzoeker dan ie denkt,” en “Een veiligheidskundige is een risicoprofessional.” Twee stellingen die op 27 maart jongstleden in Hotel New York werden voorgelegd aan de veiligheidskundigen van Arbo Support. Frank Guldenmund en Walter Zwaard namen de aanwezigen mee in een presentatie die ons leerde dat de veiligheidskundige veel kan opsteken van de wetenschap als het gaat om gedegen en verantwoord ongevallenonderzoek.

Frank Guldenmund, als wetenschapper verbonden aan de Safety and Security Science Group van de TU Delft en bestuurslid van de NVVK, kruiste de verbale en intelligente degenen met Walter Zwaard, auteur en opleider op het gebied van risicomanagement en gevaarlijke stoffen en vaste columnist van deze nieuwsbrief. Het werd een uitdagende middag van hoog niveau,

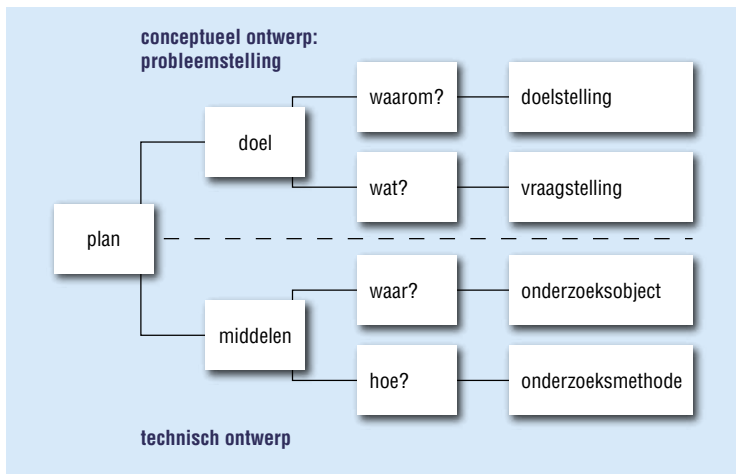
Frank Guldenmund

Walter Zwaard

waarop vele facetten van zowel het wetenschappelijk als het ongevallenonderzoek aan bod kwamen.

Het verschil tussen de wetenschapper en de risicoprofessional, zoals Walter Zwaard de veiligheidskundige graag ziet, is vooral gelegen in de uitgangspunten: de wetenschapper heeft een theorie die bevestigd moet

worden en komt vervolgens met vragen en suggesties voor een vervolgstudie, terwijl de risicoprofessional zijn onderzoek vanuit een probleem start om daarna met een advies te komen over risicobeheersing.

Frank Guldenmund stelde in zijn betoog - hoe kan het ook anders - dat de veiligheidskundige nog veel kan leren van een wetenschappelijke aanpak. Probleem daarbij is natuurlijk wel dat waar het onderzoek van de wetenschapper eigenlijk nooit stopt, de veiligheidskundige zich meestal gebonden weet door beperkingen van omvang en tijd. Maar de diverse methoden waarop binnen de wetenschap kennis vergaard wordt bieden binnen het zogeheten 'systeemdenken', dat in veel organisaties gewoon is, kansen voor een beter veiligheidskundig onderzoek. Een goed onderzoeksontwerp biedt vooraf inzicht in hoe het pad loopt en wat er in het onderzoek moet gebeuren.

Het onderzoeksobject wordt vervolgens gedefinieerd en afgebakend in plaats en tijd.

In het onderzoek zelf gaat het dan vervolgens nog niet om het 'actie ondernemen', het dient gericht te zijn op het vergaren van kennis (*kennen* en niet *kunnen*). Er is één hoofdvraag, die door de antwoorden op de onderliggende deelvragen beantwoord kan worden.

Wat kenmerkt de ongevalleonderzoeker als een *professional*? Allereerst staat zijn deskundigheid en manier van handelen in verschillende situaties buiten kijf. Daarnaast laat hij zich niet uitsluitend leiden door opgelegde druk van de zijde van de klant, maar kan hij zich wél inleven in bij die klant passende oplossingen. Maar daarmee is de ongevalleonderzoeker nog geen *risicoprofessional*. Pas als zijn onderzoek ook gericht is op de toekomst; op het leren omgaan met risico's, als de onderzoeker

gestructureerd gebruik maakt van gestructureerde kennis, wordt hij onderscheidend.

Ongevallen gaan altijd over het verleden – risico's liggen in het verschiet. Een risicoprofessional is dus iemand die niet omkijkt, maar vooruitblijkt...

Kooiladders

We hebben er allemaal wel eens gebruik van gemaakt: een kooiladder. Een kooiladder is minder gemakkelijk dan een trap: je klimt rechtstandig, je overbrugt vaak een grote hoogte en je hebt handen en voeten nodig. Het valgevaar in een kooiladder is groter dan bij het gebruik van een ladder.

Om te zorgen dat de kooiladder veilig is, worden er veel eisen gesteld aan opbouw en constructie. Deze eisen zijn terug te vinden in de NEN-EN-ISO 14122-4 "Veiligheid van machines - Permanente toegangsmiddelen tot machines - Deel 4: Vaste ladders".

Deze norm is van toepassing op vaste ladders die een integraal deel van de machine zijn, maar kan natuurlijk ook worden gebruikt voor vaste ladders naar een deel van een gebouw.

Arbo Support heeft op basis van deze norm een praktische keuring opgezet, waarbij onder andere wordt gekeken naar de toegankelijkheid, zowel onder als boven, de klimkooi en de ladder, luiken en hekken en bijvoorbeeld meerdere ladders boven elkaar.

Alle (kooi)ladders worden in kaart gebracht en beoordeeld. Van iedere kooiladder wordt een inspectierapport gemaakt met de bevindingen en voorzien van foto's.

Met deze kennis keurt Arbo Support voor een grote energiemaatschappij periodiek alle kooiladders op al haar locaties.

Wilt u meer weten over onze aanpak neem dan contact op met Ton Prins: ton.prins@arbosupport.nl

Safety-apps voor op de werkvloer

Op het gebied van HSE- en riskmanagement valt nog veel te winnen!

Hoewel smartphones en tablets ons privéleven ingrijpend hebben veranderd, is het gebruik voor (interne) bedrijfsprocessen nog zeer beperkt. En zeker op het gebied van HSE- en riskmanagement valt een hele wereld te winnen.

Veiligheid in organisaties is belangrijk, maar datgene wat nodig is om echt veilig te werken krijgt vaak onvoldoende aandacht in de dagelijkse praktijk. Het gaat niet alleen om het organiseren van processen, maar is vooral een kwestie van acceptatie. Een ordner vol procedures geeft slechts schijnveiligheid.

Daarnaast zijn medewerkers minder snel geneigd om een (licht) incident op de werkvloer te melden als zij hiervoor een lang formulier moeten invullen. Ieder mens weegt van nature voor zichzelf af of een bepaalde inspanning wel in verhouding staat tot het nut. En het zijn vaak juist die kleine procedurefouten die leiden tot ernstige incidenten.

'Safety Changer' is een Delfts bedrijf dat moderne software oplossingen ontwikkelt die bedrijven in staat stelt veiliger te werken. Eén van die op-

lossingen is een app voor de smartphone, waarmee snel en gemakkelijk incidenten gemeld kunnen worden. Hierbij wordt gewerkt met het 'drie lagen principe':

- Medewerkers kunnen met één druk op de knop een incident, near miss of gevaarlijke situatie melden en er kan direct een audiofragment, foto of video worden meegestuurd. De medewerker filmt bijvoorbeeld de situatie en beschrijft ondertussen wat er is gebeurd of welke gevaarlijke situatie hij heeft aangetroffen. Zo ontstaat een accuraat beeld voor de incidentbehandelaar.

- De incidentbehandelaar beschikt over een professioneel 'incident management systeem', dat via de webbrowser benaderd wordt. Hier kunnen meldingen door medewerkers worden opgewaarderd tot een professionele incident regis-

tratie. Zo biedt het systeem een risicomatrix voor de werkelijke en potentiële risicowaardering, alle vormen van materiele en immateriële schade, getuigenverslagen en onderzoeksgegevens.

- Managers hebben binnen een interactief dashboard direct inzicht in alle incidentgegevens. Waar gebeuren incidenten? Op welke locaties wordt de meeste schade veroorzaakt? Op meer dan 40 aspecten biedt de het 'reporting dashboard' een volledig inzicht in alle incidenten binnen het bedrijf.

Arbo Support start binnenkort een proef met het gebruik van deze nieuwe technologie.

Bent u geïnteresseerd in toepassingsmogelijkheden binnen uw eigen praktijksituatie, dan horen wij dat graag via: office@arbosupport.nl.

Opleiden vanuit de praktijk

*Arbo Support verzorgt meer dan veertig verschillende opleidingen op het gebied van arbeidsveiligheid. **Cor Plasmans** en **Paul Coremans** zijn twee van de docenten en, zoals al hun collega's, zijn beiden ook full time veiligheidskundige. Want de filosofie van Arbo Support is: opleiders staan zelf midden in de praktijk en worden voortdurend scherp gehouden door nieuwe ontwikkelingen binnen het vak.*

Uiteraard zijn alle docenten PBNA-gecertificeerd en staan de examens onder strenge controle van de Stichting Samenwerken Voor Veiligheid (SSVV). Trots tonen beide mannen hun veiligheidspaspoort, dat indrukwekkend vol met stempels en handtekeningen staat.

Intensieve onderlinge samenwerking van de docenten, onder meer bij de samenstelling van het cursusmate-

riaal en de handboeken, houdt hen scherp, evenals de verplicht na- en bijscholingsopleidingen. "Natuurlijk kunnen wij niet alles weten, maar als het om specifieke veiligheidskundige problemen gaat hebben we altijd wel iemand in huis die er wèl in gespecialiseerd is!"

Maar voor henzelf geldt als even belangrijk dat ze de 'taal van de werkvloer' spreken. "Bij Arbo Support

Cor Plasmans en Paul Coremans

hebben we gelukkig heel veel ervaren mensen, die de taal en de cultuur van de werkvloer kennen, als die 'klik' ontbreekt, als je alleen maar theoretisch je verhaal kunt brengen, dan werkt het niet. Het gaat uiteindelijk om een veranderende mindset die je wilt bereiken. Daarvoor moet je mannen en de vrouwen op de vloer begrijpen!"

Arbo Support heeft diverse soorten opleidingen; van open inschrijvingen tot maatwerktrainingen die worden aangepast aan de werksituaties bij de opdrachtgever zelf. Elke opleiding wordt afgesloten met een officieel examen en – bij goed resultaat – met certificering van de cursist.

Ten aanzien van de examens is duidelijk merkbaar dat de eisen die door de SSVV van 'bovenaf' worden opgelegd steeds strenger worden en dat dus ook aan de (gecertificeerde) examinatoren steeds hogere eisen worden gesteld. Steekproefsgewijze controles van (rijks)gecommitteerden waarborgen deze kwaliteit.

Voor sommige maatwerkopleidingen ligt dat iets anders; daarbij kan het voorkomen dat een SSVV-opleiding niet voldoende specifiek op de praktijk van de opdrachtgever is afgestemd en er dus ook geen SSVV-certificering kan plaatsvinden. In een dergelijke situatie wordt in overleg met Arbo Support een cursus ontwikkeld die is toegesneden op de wensen van de opdrachtgever en wordt er na afloop, op absoluut gelijkwaardige

wijze, een eigen examen afgenomen. Certificaten van Arbo Support hebben, net zoals de SSVV-certificaten, een beperkte geldigheidsduur en staan op naam geregistreerd.

Naast de bestaande opleidingen, wordt er momenteel hard gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe eigen opleiding 'Ongevalsexamen', die naar verwachting in de loop van dit jaar kan worden aangeboden. ■

Corrie Claassens, Eric Sloof en Diny Cornelissen

Geen opleiding zonder goede organisatie...

Eric Sloof is verantwoordelijk voor de coördinatie van alle opleidingen binnen Arbo Support, maar aangezien hij zelf ook diverse cursussen verzorgt èn (zoals alle docenten bij Arbo Support) ook nog regelmatig in de praktijk werkzaam is, kan hij dat alleen maar dankzij de professionele ondersteuning van **Corrie Claassens** en **Diny Cornelissen** die beiden al vele jaren ook het secretariaat van Arbo Support verzorgen.

Corrie en Diny zijn het aanspreekpunt voor cursisten en opdrachtgevers, regelen de planning, verzorgen het cursusmateriaal en actualiseren de website. Zo hebben alle cursisten van het afgelopen jaar wel een certificaat ontvangen dat door òf Diny òf Corrie was ingevuld. En bij cursussen die in Hoogvliet worden gegeven zijn ze gastvrouw en zodoende voor velen 'het gezicht' van Arbo Support!

Onderlinge kennisoverdracht

Tweemaal per jaar organiseert Arbo Support een speciale middag voor HSE-managers van opdrachtgevers. Tijdens zo'n informeel samenzijn worden de nieuwste ontwikkelingen op het vakgebied besproken en is er uitgebreid gelegenheid om, in een vertrouwde omgeving, met vakbroeders en -zusters van gedachten te wisselen. Voor deze sessies, die plaatsvinden op het kantoor te Hoogvliet, worden maximaal twintig relaties van Arbo Support uitgenodigd. Meestal staat er één actueel thema centraal, dat door een van de eigen adviseurs of een externe deskundige wordt toegelicht, waarna er tijdens de borrel met hapjes volop tijd is voor de onderlinge ontmoeting en kennisuitwisseling.

Wilt u meer informatie of ook eens worden uitgenodigd? Stuur dan een mailtje aan office@arbosupport.nl of bel met: 010 2161144. ■

Bijeenkomst 20 juni 2014

Walter Zwaard

Morrelen aan de risicothermostaat

Links is veiliger. Ik hoorde het op de middelbare school. Onze wiskundeleraar, pater 'Ed' Krekelberg, voerde niet alleen militante acties tegen seksshops. Hij was ook verwickeld in een kruistocht tegen rechts rijden. We begrepen als leerlingen van Krekelberg dat het verkeer veiliger werd als iedereen voortaan links reed.

Toch gingen de Zweden in die tijd rechts rijden in plaats van links. Het aantal verkeersdoden daalde onmiddellijk. Krekelberg gaf geen krimp en kreeg zijn gelijk. Want binnen enkele maanden waren de ongevallencijfers weer precies op het oude pijl. Rechts rijden leek even veiliger maar was het uiteindelijk niet.

Volgens sommigen was het Zweedse 'experiment' een illustratie van risicohomeostase: de mens heeft een onzichtbare risicothermostaat die zijn omgaan met risico's bepaalt. Ervaren we onze omgeving als riskant, dan reageren we met veilig gedrag. Maar in een vertrouwde en veilige situatie reageren we met riskant gedrag. Als de Zweed plotseling rechts moet rijden, ziet zijn wereld er raar uit. Niet vertrouwd, maar riskant. Voorzichtig manoeuvreert ie door het verkeer. ■

Minder botsingen, het aantal slachtoffers daalt. Maar zodra de wereld er rechts rijdend weer veilig en vertrouwd uitziet, laat zijn risicothermostaat hem weer net zo onvoorzichtig rijden als voorheen.

Pas veel later heb ik begrepen dat het Krekelberg niet ging om links rijden, maar om links voorrang. Misschien beklifde zijn betoog daarover niet omdat we zijn steen door de ruit van die seksshop veel indrukwekkender vonden. Voor de risicohomeostase-aanhangers maakt het trouwens niets uit. Ook links voorrang zou immers hebben geleid tot een hooguit *tijdelijke* daling van de ongevallencijfers.

Veiligheidskundigen en managers houden niet van risicohomeostase. Ze worden moedeloos van het idee dat werknemers zich onveiliger gaan gedragen als zij het veiliger hebben gemaakt. Maar ze kunnen het ook zien als een uitdaging. Als ze het *echt* veiliger willen maken, moeten ze niet alleen veiligheidsvoorzieningen treffen, maar ook morrelen aan die onzichtbare risicothermostaat van hun werknemers.